6.11.2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
PL 33
00023 Valtioneuvosto
puh. 0295 16001
StV(@)eduskunta.fi

Vastaus Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntöön *”Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta.”*

Sosiaali- ja terveysvaliokunta (StV) on 30.10.2025 lähetetyssä sähköpostissa pyytänyt sekä asiantuntijaa että kirjallista asiantuntijalausuntoa Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry:ltä (VKV ry) sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokoukseen 10.11.2025.

Pyynnön peruste on hallituksen esitys lain ”*Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta”*.

Lausunnon antaja

Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry (VKV ry) on suomalaisten sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan osallistuneiden ja palveluksessa vammautuneiden henkilöiden etujärjestö sekä kriisinhallintapalveluksessa vammautuneiden kokemusasiantuntija. VKV ry tekee läheistä yhteistyötä Suomen Rauhanturvaajaliiton ja muiden veteraanijärjestöjen kanssa, mutta on itsenäinen toimija.

VKV ry on perustettu tarveperustaisesti vuonna 2013 ajamaan vammautuneiden kriisinhallintaveteraanien asioita ja toimimaan vertaistukialustana erityisesti niille palveluksessa vammautuneille, joita on nykyisellä lainsäädännöllä ja toimintatavoilla rajattu valtion tarjoaman hoidon ja muun tuen ulkopuolelle.

VKV ry kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa ja pyydettynä toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunto

Nykyinen esityksen kirjaus – *”11 §. Psyykkinen tuki ja hoito”.*
”Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että psyykkisen tuen tai hoidon kustannuksia korvattaisiin enintään kahden vuoden ajalta tuen tarpeen

ilmenemisestä eli siitä, kun tarve on todettu Valtiokonttorin osoittamassa hoitopaikassa. Aikarajaa hoidon ja tuen piiriin hakeutumiselle ei asetettaisi lakimuutoksen jälkeenkään. Riittävä edellytys korvaamiselle olisi se, että psyykkisen tuen tai hoidon tarpeella on todennäköinen syy-yhteys palvelukseen. Tuen saaminen ei kuitenkaan edellyttäisi tapaturman aiheuttamaa vammaa tai sairautta taikka palvelussairautta.

Mikäli henkilöllä ilmenisi psyykkisen hoidon tarvetta yli kahden vuoden ajan, hoito voitaisiin korvata tämän lain nojalla, jos sen tarve johtuu tämän lain mukaisesta tapaturmasta tai palvelussairaudesta. Tarkoituksena olisi jatkaa nykyistä toimintatapaa, jossa tuen tai hoidon tarpeen arvioon hakeudutaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin psykiatrian konsultaatiopoliklinikalle. Jatkohoitoon haettaisiin maksusitoumus Valtiokonttorista."

VKV ry kommentit:
Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry esittää edelleen lisättäväksi psyykkisen tuen ja hoidon kohtaan *"mahdollinen lääkinnällinen hoito",* koska osa hoitomuodoista on sellaisia, että niitä tuetaan psyykelääkkeillä. Tällä hetkellä Valtiokonttorin antama maksusitoumus korvaa psykiatri- ja terapeuttikäynnit – VKV ry:n jäsenten kokemusten perusteella maksusitoumus ei kata psykiatrin määräämää lääkehoitoa, joka saattaa joissakin tapauksissa nousta yli tuhanteen euroon vuodessa myös Kelan omavastuuosuuksilla.

Lisäksi esitetään edelleen muutettavaksi kahden vuoden aikarajan alkamista korvauspäätöksen tekemisestä hoidon aloittamiseen, jolloin henkilöllä on tosiasiallinen mahdollisuus saada hänelle korvattava hoito. Kuten jo esityksessä itsessäänkin on tuotu esille, aikaraja on ollut liian kireä psyykkisen avun tarpeessa olevan henkilön itse etsiessään sopivaa terapeuttia. VKV ry:llä on jäseniä, joilla koko vuoden maksusitoumus on jäänyt käyttämättä jäsenen henkisen jaksamisen, sopivien terapeuttien vähyyden ja aikarajan takia.

Lisäksi esitetään edelleen lisättäväksi hoitotarpeen jatkamisen uudelleenarviointia kahden vuoden määräajan päätyttyä hoidon toimivuudesta ja jatkamisesta. Palvelussairauden toteaminen edellyttää saman lain 7§ mukaisesti, että oireet ovat ilmaantuneet alle 6kk palveluksen päättymisen jälkeen. Tällä hetkellä Valtiokonttori ja Vakuutusoikeus arvioivat omatoimisesti hoidon jatkamisen tarpeen, mikäli heille ei ole esittää lääkärinlausuntoa sen jatkamisen tarpeellisuudesta.

VKV ry esittää edelleen kirjaukseksi – *"11 §. Psyykkinen tuki ja hoito".*
"Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että psyykkisen tuen tai hoidon, ja mahdollisen lääkinnällisen hoidon kustannuksia korvattaisiin enintään kahden vuoden ajalta hoidon aloittamisesta, sen jälkeen, kun tarve on todettu Valtiokonttorin osoittamassa hoitopaikassa. Aikarajaa hoidon ja tuen piiriin hakeutumiselle ei asetettaisi lakimuutoksen jälkeenkään. Riittävä edellytys korvaamiselle olisi se, että psyykkisen tuen tai hoidon, ja mahdollisen lääkinnällisen hoidon tarpeella on

todennäköinen syy-yhteys palvelukseen. Tuen saaminen ei kuitenkaan edellyttäisi tapaturman aiheuttamaa vammaa tai sairautta taikka palvelussairautta.

Mikäli henkilöllä ilmenisi psyykkisen hoidon tarvetta yli kahden vuoden ajan, hoito voitaisiin korvata tämän lain nojalla, jos sen tarve johtuu tämän lain mukaisesta tapaturmasta tai palvelussairaudesta. Henkilön tuen tai hoidon ja lääkinnällisen hoidon tarpeen arviointi tehtäisiin Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin psykiatrian konsultaatiopoliklinikalle. Jatkohoitoon haettaisiin uusi maksusitoumus Valtiokonttorista."

Muuta

VKV ry pitää hallituksen esitystä lain 11§ muuttamisesta lähtökohtaisesti hyvänä asiana, mutta katsoo sen käsittelevän vain yhtä ongelmakohtaa eikä psyykkisiä oireita ja niiden hoidon korvattavuutta kokonaisuutena.

Traumaperäisen stressihäiriön osalta suurimpana haasteena ei ole 11§, vaan 7 §, johon on nykyisellään kirjattu seuraavaa:

"Traumaperäisen stressihäiriön ja tuhoisaa kokemusta seuraavan persoonallisuuden muutoksen korvaaminen edellyttää, että vahingoittunut on ollut välittömästi osallisena 1 momentissa tarkoitetussa tapahtumassa ja että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressihäiriöön sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta tai palveluksen päättymisestä."

Nykyisen lain muotoilu perustuu vanhentuneeseen kansainväliseen ICD-10 luokitukseen ja tulisi muuttaa uuden psykiatrisen sairausluokituksen, ICD-11 mukaiseksi. ICD-11:n mukaan häiriö voi ilmaantua myös viiveellä, yli kuusi kuukautta stressaavan tapahtuman jälkeen eikä edellytä yksittäistä tapahtumaa aiheuttajana. World Health Organisation (WHO) julkaisi ICD-11:n vuonna 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen piti ottaa ICD-11 käyttöön 2023-2026, mutta sitä on lykätty 1.6.2028.

"Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan psyykkinen tuki ja hoito kattaa myös lääkehoidon, silloin kun syy-yhteyden vaatimus lääkehoidon tarpeen ja palveluksen välillä täyttyy. Koska lain 11 §:n mukaiselle tuen tai hoidon kestolle on joka tapauksessa tulossa aikaraja, jonka puitteissa kustannuksia korvataan, ei sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan ole tarpeellista kirjata lakiin mainintaa siitä, että henkilön tulisi 11 §:n mukaisen määräajan päätyttyä päästä uudelleen hoidon tarpeen arvioon HUS Traumapsykiatrian vastaanotolle. Mikäli hoidon tarve pitkittyy, tai hoidon kestäessä herää epäilys palvelussairauden olemassaolosta, menevät kaikki lääketieteelliset selvitykset nykyisen käytännön mukaan Valtiokonttorin lääkärin kautta, joka tekee esitetyn selvityksen perusteella arvion siitä, onko kyseessä mahdollisesti tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 6 §:n mukainen palvelussairaus.

6.11.2025

Mikäli henkilöllä todettaisiin kahden vuoden määräajan kuluessa psyykkinen sairaus, se korvattaisiin palvelussairautena ilman määräaikaa korvausten maksamiselle." (HE 130/2025, s.19)

Traumaperäinen stressihäiriö voidaan lain 7§ mukaan määritellä palvelussairaudeksi vain 6kk palveluksen päättymisen jälkeen, toisin kuin HE 130/2025 antaa ymmärtää. Alla suora lainaus VKV ry:n jäsenen tuoreesta Vakuutusoikeuden ratkaisusta H2604/2025, 22.10.2025

"Siltä osin kuin A on vedonnut kriisinhallinnassa useista traumatisoivista tilanteista vammautuneen henkilön jäävän huonompaan asemaan kuin yksittäisen tilanteen kokenut toinen henkilö, vakuutusoikeus toteaa selvyyden vuoksi, että traumaperäinen stressihäiriö voi olla seurausta palveluksesta kokonaisuutena ilman selvää yksittäistä tapahtumaa, mutta tällöinkin traumaperäisen stressihäiriön korvaaminen palvelussairautena edellyttää, että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressihäiriöön sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa palveluksen päättymisestä." (VO H2604/2025, 22.10.2025)

Traumaperäinen stressihäiriö (PTSD) voi ICD-11:n mukaan ilmaantua viiveellä, eikä edellytä yksittäistä tapahtumaa. VKV ry:n jäsenten kokemuksien mukaan PTSD oireilee yleensä noin seitsemän (7) vuoden kuluttua palveluksen päättymisestä. Palvelussairautta nämä eivät lain 7§ mukaisesti täytä.

Yhteenveto

VKV ry arvostaa suuresti sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntöä ja asiantuntijoiden kuulemista käsittelyssä olevassa asiassa.

VKV ry toivoo jatkossakin olevansa asiantuntijana mukana kriisinhallintaa ja veteraanien asioita koskevissa ja asemaa mahdollisesti kehittävissä lakimuutoksissa, aloitteissa ja ohjelmissa.

Kunnioittaen,

VKV ry Puheenjohtaja

Jani Kylä-Harakka